

Kolonizace úspěšná i neúspěšná: historický místopis slovenského osídlování Sedmihradska¹

Radek Ocelák², radioc@seznam.cz, <http://ocelak.cz>

verze 5. 5. 2018; kritické připomínky k textu vítány

Abstract

We compile a historical list of the Slovak-inhabited places in northern Transylvania, or the north-west of the present-day Romania (until 1918, Hungary), with a particular focus on the secondary colonization proceeding from the compact Slovak region of Munții Plopiș, in the late 19th and the first half of the 20th century.

Osídlení dnešního severozápadního Rumunska větším počtem Slováků je obecně známou skutečností. Tento počet před 2. válkou dosahoval okolo 25 tisíc osob,³ poválečnou reemigrací do Československa byl výrazně redukován a nadále průběžně klesá (dnes opět především ekonomicky motivovaným vystěhováváním).

Historii tohoto osídlení na území severního Sedmihradska (ještě historičtěji vzato ovšem jde o území Krišany, okrajověji pak vlastního Sedmihradska-Transylvánie a Maramureše), byla již v literatuře věnována pozornost. Tato pozornost svým rozložením zhruba odpovídá významu a velikosti jednotlivých Slováků osídlených lokalit v Sedmihradsku, tak jak byly zachyceny v době od roku cca 1930 (kdy k tomuto tématu vznikají první významné studie). Máme tedy relativně podrobné práce o historii nejstarších a nejlidnatějších slovenských obcí Nová Huta, Stará Huta, Gemelčička, Bodonoš, Boromlak, Varzal aj., tvořících společně pás kompaktního slovenského osídlení na lesnatém a kopcovitém území tzv. sedmihradského Rudohoří – těžišť slovenské přítomnosti v této oblasti Rumunska. Je také obecně známo, že zhruba po třech generacích od příchodu původních rodin byl prostor původních obcí a osad natolik zalidněn, že se nezbytnou stala druhotná, „vnitřní“ kolonizace. Ta znamenala jednak zakládání nových osad ve vnitřním prostoru vlastního sedmihradského Rudohoří, jednak odstředivý pohyb z tohoto prostoru a usazování slovenských rodin v prstenci

1 Tato práce nebyla podpořena grantovým projektem, institucionálními prostředky, ani nebyla jinak financována z veřejných prostředků. Autor si zakládá na tom, že je soukromým nezávislým badatelem mimo dnešní institucionální vědu s jejími pochybnými publikačními motivacemi. Bez vaší podpory tato práce není do budoucna možná. Více na <http://ocelak.cz>; <http://reemigranti.ocelak.cz>.

2 Za pomoc se získáváním dílčích údajů pro tuto studii autor vřele děkuje Štěpánu Smolenovi, Martinu Rolníkovi, Dušanu Zetochovi, Robertu Palukovi a Luboši Koleňákovi.

3 Hrubý odhad pro župy Bihor, Sălaj, Satu Mare a Maramureș vycházející z prací Varga (2008), Strejček (1938), Urban (1930), s předpokladem silné růstové tendence od posledního předválečného sčítání roku 1930.

rumunských a maďarských obcí okolo rudohorských vrchů, jakož i v některých vzdálenějších obcích.

Výsledky této druhotné slovenské kolonizace jsou již v literatuře zachyceny hůře. Existující práce, pokud výjimečně mají široký záběr po druhotně osídlených lokalitách, trpí neúplností, popřípadě nízkou kvalitou a nevalnou ověřitelností údajů; jiné cenné údaje jsou roztroušeny po jednotlivých studiích zaměřených konkrétněji na jednotlivá místa. V této práci jsme si předsevzali podat primárně co nejúplnější přehled slovenských lokalit druhotně kolonizovaných z prostoru (nebo v prostoru) sedmihradského Rudohoří, včetně shromáždění toho, co o jejich původu a velikosti můžeme zjistit z dostupných publikovaných i nepublikovaných zdrojů. K tomuto úkolu přirozeně přistoupil úkol zahrnout také blízké lokality kolonizované podle dosavadních zjištění primárně, ze Slovenska, již v průběhu 19. století – totiž ty z nich, které zůstaly v dosavadní literatuře na okraji pozornosti. (Bylo to většinou z důvodu maďarizace nebo romanizace slovenských obyvatel již v 1. polovině 20. století, jako v případě Bikáče, Fegerniku, Chioagu). Ukázalo se konečně vhodným doplnit přehled i o obce, v nichž – třeba jen dočasná – slovenská přítomnost vyplývá pouze z dobových sčítání obyvatelstva, aniž o původu (primární či druhotná kolonizace) a osudu tamních Slováků víme cokoli dalšího. I takový údaj může prospět čtenáři, stopujícím např. osudy a těžko dohledatelný místní pohyb svých vlastních předků v dnešním Rumunsku. Pouze okrajově a pro úplnost, s poznámkou „obec dobře známá“, jsou zařazeny původní, z historického hlediska lépe probádané obce vlastního sedmihradského Rudohoří. Cílem přítomné práce je především pokrýt množství méně známých a méně lidnatých lokalit, jež dosud v podobném rozsahu a přesnosti pokryty nebyly, a podat tak zprávu nejen o úspěšných, nýbrž také o neúspěšných, třeba jen krátce trvajících kolonizačních pokusech Slováků v Sedmihradsku.

Jádrum práce je přehled primárně, druhotně i neurčitě (tj. neznámým způsobem) Slováky osídlených lokalit v *oblasti sedmihradského Rudohoří a jeho bližšího okolí*, vymezeného zhruba dnešními rumunskými župami Bihor a Sălaj. V Dodatku, který s vlastním abecedním pořadím následuje za hlavní částí práce, jsou pak zahrnuty lokality vzdálenější, v dnešních župách Satu Mare, Maramureš a Cluj. (Z našeho hlediska je spojuje to, že obyvatelská souvislost s oblastí sedmihradského Rudohoří je v nich spíše nepravděpodobná, jakož i to, že zprávy o nich získáváme pouze z jednoho či několika málo opakujících se zdrojů, jimiž jsou kromě výsledků sčítání obyvatel zpravidla Hamáš (1974) a Dancu (1997). Tyto lokality zahrnujeme pouze pro úplnost a odkazujeme na známé zdroje k nim, aniž si osobujeme jakékoli vlastní přispění k poznání jejich historie.) V obou částech práce jsou lokality řazeny abecedně, až na výjimky podle rumunských názvů; slovenský název uvádíme, pokud se od rumunského výrazněji liší, a odkazujeme z něj na vlastní heslo. Názvy uvádíme v pořadí české abecedy, diakritická znaménka u rumunských znaků ignorujeme (tedy např. Sâniob řadíme jako Saniob, Pățal jako Patal, Șinteu jako Sinteu, a to navzdory výslovnosti). Elektronickou přílohou práce (Příloha A) je provizorní, pracovní mapa některých méně známých, v běžných mapách nezaznačených slovenských lokalit.

V této práci se nesnažíme podat vyčerpávající statistický přehled o obyvatelstvu jednotlivých obcí; pro ten je třeba se obrátit do citovaných prací. V uvádění statistik je nám cílem pouze rámcová představa o počtu slovenských obyvatel dané lokality a jeho časovém vývoji. (I ta je v některých případech komplikována nejasným a měnícím se administrativním členěním, způsobujícím nesnadnou odlišitelnost jednotlivých osad mezi souhrnně udávanými úředními počty obyvatel.) V zájmu kompaktnosti našeho historického místopisného přehledu také neusilujeme u jednotlivých lokalit předat celkový obraz místních poměrů hospodářských, školských apod. K některým lokalitám podávají poměrně barvitý obraz citované zdroje; k nim je nutno v případě zájmu sáhnout.

Je také třeba zdůraznit, že práce v žádném ohledu nezachycuje dobovou administrativní strukturu oblasti, v níž „obec“ (rum. „comuna“) je technický termín pro administrativní jednotku poměrně vysoké úrovně. (Ani nejlidnatější slovenské vsi v Rudohoří zpravidla nebyly v tomto smyslu samostatnými obcemi.) Termíny osada, obec, město v následujícím přehledu používáme poměrně volně, bez politicko-administrativních významů; mnohé zmíněné lokality nedosahovaly ve skutečnosti svou velikostí na žádný druh administrativní samostatnosti, ba ani vyčlenění. Přesto se ovšem snažíme držet pokud možno hranici mezi oddělenými osadami a místními částmi větších obcí a do přehledu zařazujeme pouze první z nich (jakkoli v prostředí kopaničářských obcí sedmihradského Rudohoří je toto dělení nutně do jisté míry umělé).

Mezi zdroji, z nichž jsme v této práci vycházeli, je třeba jmenovitě zmínit a charakterizovat především tyto.

- Urban (1930) s Granatierem a Třešňákem (1930 a 1935) se vyjadřují pouze k významnějším obcím a osadám primární a druhotné slovenské kolonizace sedmihradského Rudohoří.
- Štědronský, poslední předseda poválečné Československé přesídlovací komise v Oradeji, má ve své zprávě z roku 1949 poměrně široký záběr lokalit, včetně jejich orientačního místního určení, a je dobře informován o místních poměrech v době končící reemigrační akce; údaje k jednotlivým místům jsou však neúplné a do historie se zachází jen místy, většinou na základě podání pamětníků. Z popisů Štědronského lze vyvodit jeden zajímavý obecný rys slovenské druhotné kolonizace v této oblasti: Slováci se zpravidla neusazovali přímo mezi rumunskými a maďarskými obyvateli nově zabydlovaných obcí, nýbrž tvořili vlastní osady, vzdálené často několik kilometrů stranou od původní obce, vystupující však úředně pod jejím jménem.
- Hamáš (1974) má rovněž poměrně obsáhlý přehled lokalit primární a druhotné kolonizace sedmihradského Rudohoří, včetně různých historických údajů; cenu jeho práce však značně snižuje naprostá absence odkazů na původ předkládaných informací. Bez odlišení se zde míchají údaje starší literatury s podáním pamětníků a (s opožděně publikovanými) předválečnými zkušenostmi Hamáše jako učitele vyslaného z ČSR do

Rudohoří; mísí se zřejmě přesná pozorování s velmi nevěrohodnými údaji. První, historická část článku, je navíc nepřiznaným plagiátem starší diplomové práce etnografa Čestmíra Krátkého (1956), což dále snižuje důvěryhodnost následujícího přehledu obcí.

- Michalčáková (1981) ve svém přehledu osad druhotné kolonizace taktéž neuvádí své zdroje (uvádí je pouze ve starším článku z roku 1980), naprostá většina údajů je však do detailu opsána z Hamáše (1974) a vlastních vkladů není mnoho.
- Benedek (1983) nabízí historickým materiálem podložené údaje, avšak jen k malému počtu obcí.
- Varga (2008) představuje velmi cenný soubor údajů ze sčítání obyvatelstva v letech 1880, 1890, 1900, 1910, 1930 a 1941, plošně pro všechny administrativní jednotky jednotlivých žup – bez zvláštního zaměření na slovenské lokality, avšak se zcela soustavným samostatným uváděním Slováků (v různých letech podle národnosti nebo podle obcovací řeči). Uvádí-li Varga z jednoho sčítání více alternativních údajů, přejímáme z těchto počtů vždy ten vyšší, jako možné maximum výskytu Slováků v daném místě. Za kritérium pro zařazení místa do přehledu bereme přítomnost alespoň 10 Slováků, a to při alespoň jednom z periodických sčítání. Z domácích prací s tímto maďarskojazyčným zdrojem jako první pracuje demografická práce Daniel (2009). Díky svému shrnujícímu charakteru nám tento zdroj také prakticky nahrazuje méně úplné obyvatelské statistiky uváděné v práci Urbanově (1930), Svetoňově (1943), Strejčkové (1938).
- Řada církevních ročenek *Schematismus venerabilis...* doplňuje naše demografické povědomí o údaje z doby po polovině 19. století, před prvním sčítáním obyvatel. Obyvatelstvo je tu kategorizováno ne podle národnosti, nýbrž podle konfese; v obcích a osadách sedmihradského Rudohoří však římskokatolické vyznání často vymezuje v podstatě stejný okruh osob jako slovenská národnost (výjimkou jsou obce s větším podílem maďarských, taktéž obyčejně římskokatolických obyvatel).
- Zásadním nepublikovaným zdrojem, ze kterého v této práci soustavně vycházíme, jsou římskokatolické matriky jednotlivých relevantních farností, toho času nám známé. Uloženy jsou zpravidla dosud na příslušných farách, případně v rumunských státních archivech. Druhým takovým zdrojem jsou materiály Československé přesídlovací komise v Oradea z let 1946–49, uložené v Národním archivu ČR, kterých využíváme doplňkově.

Ostatní zdroje vypovídají pouze o jednotlivých místech a jsou zmíněny u příslušných hesel.

Přehled slovenských obcí a osad v oblasti sedmihradského Rudohoří a blízkého okolí (župy Bihor a Sălaj)

Aleşd, slov. Alešd', Iležd', mad'. Élesd

Město, správní a farní středisko na jižním okraji sedmihradského Rudohoří. Počet vlastních slovenských obyvatel města byl nevelký, Varga (2008) uvádí 4–55 Slováků při různých sčítáních mezi lety 1880–1941; pravděpodobně jde o služebnictvo městských rodin apod., spíše než o usídlené zemědělské obyvatelstvo.

Aleuş, slov. Aleuš?, mad'. Elyüs

Obec cca 12 km severně od sedmihradského Rudohoří; Varga (2008) uvádí počet 5–51 Slováků při různých sčítáních mezi lety 1880–1941, do r. 1930 postupně rostoucí.

Almaşu Mare, slov. Velký Almaš?, mad'. Kozmaalmás

Obec mezi Suplacu de Barcău a Boianu Mare, severně od Sedmihradského Rudohoří, matriční záznamy doloženy ve farnosti Suplacu de Barcău. Varga (2008) uvádí 24 Slováků při jediném sčítání v roce 1910, při ostatních sčítáních se Slováci vyskytují minimálně.

Aştileu, slov. Aštileu?, mad'. Eskülló

Obec cca 5 km jižně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí počet 1–10 Slováků při různých sčítáních mezi lety 1880–1930.

Auşeu, slov. Aušov; mad'. Kisósi

Obec z jihu přiléhající k sedmihradskému Rudohoří, východně od města Aleşd. Varga (2008) uvádí stabilní počet 23–31 Slováků při různých sčítáních mezi lety 1880–1930.

Balc, slov. Balk?, mad'. Bályok

Obec cca 10 km severně od sedmihradského Rudohoří, při Suplacu de Barcău. Varga (2008) uvádí větší počet 31–63 Slováků při sčítáních v letech 1900 a 1910, jinak pouze jednotky.

Bania – viz Šarany

Beiuș, slov. Bejuš?, maď. Belényes

Město cca 40 km jihovýchodně od Oradea; Varga (2008) uvádí počet 16–26 Slováků při různých sčítáních v letech 1880-1930 – pravděpodobně městské služebnictvo apod.

Bicaci, slov. Bikáč, maď. Mezőbikács

Obec cca 15 km jihozápadně od Oradea, s výrazným starým slovenským osídlením, během 1. poloviny 20. století se zdejší slovenské obyvatelstvo vesměs pomadžarštilo.

Údaje o původu tohoto osídlení se v literatuře neshodují. Hamáš (1974) uvádí příchod z jiných slovenských obcí v Rumunsku koncem 19. století. Michalčáková (1981) uvádí příchod ze Zemplína hlavně po východoslovenském povstání roku 1831. Granatier a Třešňák (1935) uvádějí osídlení začátkem 19. století Rumuny a Slováky ze Zemplína přicházejícími na místní kapitulární velkostatek. Rončák (2005) tvrdí příchod Slováků k roku 1820, což je pravděpodobně chybné použití údaje uváděného Benedekem (1983) ve skutečnosti pro obec Chioag. Na základě matričních pramenů se nám zatím povedlo vyloučit pouze Hamášovu verzi o druhotně kolonizované obci: Slováci prokazatelně přicházejí do Bikáče už před rokem 1840 a podle skladby příjmení se nezdá, že by tato kolonizace souvisela s jinými slovenskými ostrůvky v Rumunsku.

Prameny z první poloviny 20. století (Granatier a Třešňák 1930, Granatier a Třešňák 1935, Štědranský 1949) shodně vypovídají o silné maďarizaci především působením církve, proti níž jen zčásti působila aktivita československého a rumunského státu (školní vyučování v mateřském jazyce). Varga (2008) uvádí 399–560 přihlášených Slováků při sčítáních v letech 1880–1930; následuje strmý pokles na pouhé 4 osoby k roku 1941 (zřejmě kombinací asimilace a politického tlaku po maďarském válečném záboru severního Sedmihradsko). Po válce se počty přihlášených Slováků obnovují už jen v řádu desítek, několik desítek obyvatel reemigruje do ČSR.

Biharia, maď. Bihar

Obec cca 5 km severně od města Oradea. Varga (2008) při sčítáních uvádí pouze minimum slovenských obyvatel; po válce odtud reemigruje cca 13 Slováků, původem většinou z obce Chioag.

Bikáč – viz Bicaci

Bodonoš – viz Budoj

Bogdana (Bogdana Huta), slov. Kašapotok, maď. Kásapatak (Csákyújfalu)

Vlastní slovenská osada Bogdana Huta se dle Štědronského (1949) nacházela cca 5 km (západně?) od rumunské obce Bogdana, ležící cca 20 km východně od sedmihradského Rudohoří. Štědronský v roce 1949 uvádí založení „před více než 100 lety“ z detvanské oblasti Slovenska, odkud Slováci měli přijít do sklárny, brzy potom zrušené. Hamáš (1974) uvádí založení kolem roku 1820. Dle Michalčákové (1981) tyto Slováci ve 30. letech 20. století „objevil“ učitel Vavro Zoričák.

Matriční výzkum potvrzuje hypotézu o souvislosti tohoto osídlení s původní krátce existující sklárnou a naznačuje, že místo bylo zčásti nebo zcela kolonizováno z Nové a Staré Hutí, nejspíše v důsledku zániku sklářské manufaktury v druhém z těchto míst. Koncem 30. a během 40. let 19. století se v Bogdana Huta objevují dobře známá příjmení sklářských rodin, většinou německých (Czenk, Adler, Hartauer, Pirampel, Dietz, Schmidt, Welzer, Koller, Rozin, Somogyi, Schiller). Několik konkrétních těchto rodin se nám podařilo přímo spojit se Starou nebo Novou Hutí jakožto předchozím sklářským působištěm. Kolem roku 1860 sklářské rodiny z Bogdana Huta mizí (některé se pak opět objevují ve farnosti Nová Huta), z čehož usuzujeme na zánik sklárny a přesun pracovníků snad do nově založeného sklářského provozu v Bystré (Pădurea Neagră). Spolu s fluktuujícími skláři se však ve 40. a 50. letech do Bogdana Huta dostaly i další, spíše zemědělsko-dřevorubecké rodiny z oblasti Nové Huty (příjmení Bigas, Kubinec, Gembický aj.), které v místě zůstaly a položily tak základ zdejšímu slovenskému ostrůvku. Výskyt příjmení Švajka, Kortiš, Kapečka, typických jednak pro slovenskou Detvianskou Hutu, jednak pro odtamtud osídlený Boromlak a Varzal, naznačuje možné osídlovací propojení s těmito místy.

Varga uvádí průběžně rostoucí počet 51–204 Slováků při sčítáních v letech 1880–1941. Pouze k roku 1910 je ve sčítání samostatně vyčleněna slovenská Bogdana Huta pod jménem Csákyújfalu, přičemž pro tento rok pokrývá téměř všechno slovenské obyvatelstvo řazené jinak pod Bogdanu – potvrzuje se tím oddělení Slováků ve zvláštní osadě. Po válce většina obyvatel reemigrovala (dle Štědronského 64 lidí oficiálně, asi 20 rodin „načerno“), zbylí splynuli s rumunskou menšinou. Podle osobního sdělení pana Roberta Paluky byly v blízkosti Bogdana Huta též dvě velmi malé slovenské osady Albovo a Poica.

Boianu Mare (Boiana Huta), maď. Tasnádbajom

Vlastní slovenská osada Boiana Huta se nacházela 1 km (jihovýchodně?) od rumunské obce Boianu Mare. Údaj Hamáše a Michalčákové o založení kolem roku 1840 je bezpečně chybný, jedná se ve skutečnosti o druhotnou kolonizaci počátkem 20. století.

Granatier a Třešňák uvádí k roku 1935 u této kolonie stáří 25-30 let. Pamětník Brenkus ve vzpomínkách zaznamenaných v knize Benedek (1983) datuje založení do roku 1911. Varga (2008) uvádí k roku 1910 počet 44 Slováků v Boianu Mare a 39 Slováků v Boiana Huta (přičemž nemůžeme vyloučit překryv), s prudkým nárůstem na 281–366 slovenských obyvatel v letech 1930–41. Dostupné matriční a reemigrační materiály zahrnují relativně velmi málo obyvatel narozených zde před rokem 1920; u obyvatel této osady narozených jinde převažují původy v oblasti Gemelčičky a Boromlaku. Ze všech těchto svědectví vyvozujeme závěr, že Boiana Huta byla založena pravděpodobně někdy mezi lety 1905–10, přičemž příliv Slováků z jiných obcí trval ještě 10–20 let.

Tato relativně velká zapadlá slovenská komunita byla československým státem „objevena“ teprve ve 30. letech; roku 1936 byla zde jím vystavěna nová škola místo dosavadní miniaturní (viz Granatier a Třešňák, 1935). Téměř veškeré obyvatelstvo odešlo začátkem roku 1948 v rámci organizované reemigrace do Československa, osada tím zanikla, škola byla zrušena.

Bojovské – viz Marca Huta

Borumlaca, slov. Boromlak, maď. Boromlak

Slovenská obec na severozápadním okraji sedmihradského Rudohoří, dobře známá, viz zejména kniha Čukan a kol. (2006). Tradované údaje o založení obce v letech 1790–1803 dle Urbana (1930) nebo v roce 1812 dle Hamáše (1974) jsou chybné – matriční zdroje potvrzují Benedekovu (1983) tezi o příchodu Slováků do Boromlaku teprve v letech 1832–36, a to z okolí středoslovenské Detvianské Huty.

Bozieș, slov. Borzeš?, maď. Szilágyborzás

Obec cca 6 km severovýchodně od sedmihradského Rudohoří. Dle Štědronského (1949) zůstávají po reemigraci v místě 2–3 slovenské rodiny.

Brusturi, slov. Tataros

Obec při západním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 42 Slováků k roku 1890 (dříve jen jednotky) a dále 17–42 slovenských obyvatel při dalších sčítáních v letech 1900–1941. Větší část z toho však pravděpodobně představuje obyvatelstvo Varasău, slov. Harasov či Varasov, slovenské osady nedaleko v kopcích.

Budoi, slov. Bodonoš, maď. Bodonospatak

Slovenská obec na severozápadním okraji sedmihradského Rudohoří, dobře známá (nejpodrobněji viz kniha Kapusniak 1997), jedno z nejstarších slovenských osídlení v této části Rumunska.

Bystrá – viz Pădurea Neagră

Călin, slov. Kalina?, maď. Kalin?

Osada na východním okraji sedmihradského Rudohoří, cca 2 km jihozápadně od rumunské obce Preoteasa. Jedno z prvních center kolonizace vlastní oblasti sedmihradského Rudohoří po založení draslářské (potašové, salajkové) hutě v letech 1815–1816. Kolem poloviny 19. století zde rumunské řeckokatolické obyvatelstvo převážilo nad slovenským římskokatolickým a Slováků zde dále žilo jen málo. Viz podrobněji v práci Ocelák (2017).

Camăr, maď. Kémer

Severně od sedmihradského Rudohoří, mezi Suplacu de Barcău a Carastelec. Varga (2008) uvádí 13–21 slovenských obyvatel v letech 1930–41, dříve jen minimum. Štedronský uvádí asi 3 slovenské rodiny setrvávající v místě k roku 1949.

Carastelec, maď. Kárásztelek

Severně od sedmihradského Rudohoří, sídlo římskokatolické farnosti (mj. pro slovenské osídlení v osadě Zalnoc). Štedronský uvádí 3 slov. rodiny setrvávající v samotném Carasteleku k r. 1949.

Cean, maď. Tasnádcsány

Severně od sedmihradského Rudohoří, poblíž Tašnadu. Varga (2008) uvádí 10 Slováků při sčítání roku 1900, v ostatních letech minimum.

Cenaloș, slov. Čanáloš, Čenáloš; maď. Biharcsanálos

Cca 15 km severozápadně od sedmihradského Rudohoří. Matriky vedené v Sâniob ukazují na přímý původ zdejší slovenské menšiny z Oravy, s příchodem snad v letech 1840-50. Varga (2008) uvádí 11 slovenských obyvatel k roku 1880, následuje růst na 88 k roku 1900 a postupný pokles (asimilací?) na 11 Slováků k roku 1941.

Cerișa, slov. Čeriša?, maď. Szilágycseres

Obec při severním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí pouze jednotky slovenských obyvatel při sčítáních z let 1890-1930, následuje nárůst na 61 Slováků k roku 1941.

Cetariu, maď. Hegyközcsatár

Cca 15 km západně od sedmihradského Rudohoří. Varga uvádí 13-14 Slováků v letech 1880-90, později jen jednotky. Pravděpodobně souvislost se silnějším slovenským osídlením vedlejšího Tăutelec.

Cetea, maď. Cséklye

Při jižním okraji sedmihradského Rudohoří, mezi mezi Borodem a Luncșoara. Dle Vargy (2008) soustavně 6–10 slovenských obyvatel při sčítáních v letech 1880-1941.

Ciganeșt' – viz Țigăneștii de Criș**Ciheii, maď. Váradcsehi**

Jihovýchodně při městě Oradea. Varga (2008) uvádí 47 Slováků při jediném sčítání k roku 1910, jinak bez slovenského obyvatelstva.

Ciutelec, maď. Cséhtelek

Cca 5 km od severozápadního okraje sedmihradského Rudohoří. Varga uvádí 10-60 slovenských obyvatel při sčítáních v letech 1880-1941. Doba osídlení je nejasná, doložená příjmení ukazují na souvislost s osídlením Boromlaku a Varzalu.

Codrișoru - viz Groși

Corhani

Osada údajně v blízkosti Zăuan Băi, dle Štědronského 3-4 setrvávající slovenské rodiny k r. 1949.

Crasna, slov. Krasna, maď. Kraszna

Město východně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 16 Slováků při sčítání r. 1930 (městské služebnictvo apod.), při ostatních sčítáních pouze jednotky.

Cuieșd, maď. Kövesd

Obec při západním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 18-50 slovenských obyvatel při sčítáních v letech 1890-1930, následuje nárůst na 113 k roku 1941. Část z toho zřejmě představuje nedaleká osada Loranta v kopcích. O příchodu slovenských rodin do místa nám není nic známo.

Cujleni – viz Șarany

Cuzap, slov. Kizepeš, maď. Középes

Varga (2008) uvádí 15 Slováků při sčítání r. 1880. Později nelze Cuzap jasně vyčlenit kvůli uvádění počtů společně s Pădurea Neagră, komunita se však zřejmě rozrůstá. Do ČSR reemigruje z Cuzapu po 2. sv. válce asi 100 osob.

Čenáloš – viz Cenaloș

Čeriša – viz Cerișa

Černá Hora (slov.), maď. Feketehegy

Malá osada v blízkosti rozcestí silnic na Peștiș, na Șinteu a na Pădurea Neagră. *Schematismus 1896* uvádí k tomuto roku 60 (převážně asi slovenských) obyvatel. Podle místního informátora zde stála četnická stanice („žandáři“). V matričních zdrojích (Nová Huta) jsou názvy Feketehegy a Csernahora doloženy již v letech 1866, resp. 1869. Dle Štědronského je osada k roku 1949 „snad až na 2–4 rodiny vylidněná“. Lokalitu je třeba nezaměňovat s větším osídlením Pădurea Neagră (v překladu Černý les, přičemž „hora“ je zároveň v místní slovenštině výrazem pro les).

Čerpotok viz Valea Cerului

Damiș, maď. Erdődámos

Cca 15 km jižně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 10 slovenských obyvatel při jediném sčítání r. 1930, jinak se Slováci v obci nevyskytují.

Dealul Codrului či Dealul Corbului, slov. Vagaše

Slovenská, obtížně přístupná osada v kopcích cca 4 km od obce Tusa, pod níž administrativně spadá, na východním okraji sedmihradského Rudohoří. Podle Štědronského k roku 1949 (po reemigraci nejasného počtu osob; hlásilo se 33 rodin?) zůstává 139 Slováků.

Derna, slov. Horná Derna, maď. Felsőderna

Obec na jihozápadním okraji sedmihradského Rudohoří. Granatier a Třešňák ji k r. 1935 charakterizují jako pustnoucí po úpadku dříve kvetoucího asfaltového průmyslu, jímž mnoho Slováků „přišlo o výtěžek“. Tomu se zdá odpovídat i vývoj počtu slovenských obyvatel: Varga (2008) uvádí skok ze 6 na 95 Slováků mezi lety 1890 a 1900, následuje opět pokles na 9–31 slovenských obyvatel mezi lety 1910–1941.

Dijir, maď. Dizers

Cca 8 km východně od města Marghita, severně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí počet 48–53 Slováků při sčítáních v letech 1880–1890, později už jen počet v řádu jednotek.

Făgetu, Valea Ungurului, slov. Gemelčička, Mađ'arpotok, mađ'. Magyarpatak

Nejlidnatější slovenská obec sedmihradského Rudohoří, založená 1815–1816, dobře známá. K původu tohoto osídlení viz práce Ocelák (2017).

Místní části: Salajka, Košarina, Podškola/Iškola, Dosokuť, Grovotíš, Magura, Varatík, Polanka, Zadka, Kužleň, Luka, Bania?, Pletica, Kúty, Frunce.

Faketov, Faketanské – viz Negreni

Fegernic, slov. Fegernik, mađ'. Almásfegyvernek

Staré slovenské osídlení cca 10 km západně od sedmihradského Rudohoří, přičemž styky s touto slovenskou oblastí byly jen malé. Původ osídlení je nejasný. Během první poloviny 20. století místní Slováci zčásti pomadžarštěni.

Hamáš (1974) datuje počátky tohoto osídlení na začátek 19. století, prý v samostatné ulici vedle Rumunů. Benedek (1983) uvádí na základě studia matrik farnosti Sâniob rok 1804; nám dostupné matriční zdroje hovoří podobně (kolonizace ne později než v roce 1806).

Varga (2008) uvádí 178–323 Slováků při různých sčítáních v letech 1880–1941. Štědronský uvádí k roku 1949 počet 309 Slováků, s hrozbou mađarizace. Do Československa reemigrovalo jen asi 65 osob.

Foglaš, slov. Fogaš, mađ'. Fogáš

Menší slovenská osada při severním okraji sedmihradského Rudohoří, poblíž Valea Cerului.

Granatier a Třešňák v roce 1935 uvádějí založení „asi před 28 roky“, spolu s Čerpotokem, postupným zakupováním se Slováků z Gemelčičky. Benedek (1983) uvádí kolonizaci od r. 1904, dle rozprávění pamětníků. Dostupné matriční zdroje (farnost Suplacu de Barcău) zmiňují Fogaš prvně v květnu roku 1908, stejně jako Čerpotok

Štědronský (1949) uvádí u této osady asi 50 domovních čísel, osada jinak ve statistikách nefiguruje samostatně.

Frunce – viz Šarany

Fufez – viz Halmășd

Fughiu, mad'. Fugyi

Východně poblíž města Oradea. Varga (2008) u tohoto místa uvádí 52 Slováků k roku 1900, při dalších sčítáních počet průběžně klesá na pouhé 2 k roku 1941.

Gemelčička viz Făgetu

Gepiu, mad'. Gyapju

Jihozápadně od města Oradea, vedle obce Bicaci. Varga (2008) uvádí 16–29 slovenských obyvatel v letech 1900–1910, při ostatních sčítáních pouze jednotky. Pravděpodobná je souvislost s větším slovenským osídlením nedalekého Bicaci.

Glimei, mad'. Glime?

Slovenská osada v blízkosti Lugașu de Sus, cca 2 km severozápadně v kopcích, na jihozápadním okraji sedmihradského Rudohoří. Z literatury tuto osadu zmiňuje zřejmě jako jediný Štědranský (1949): „[V] kopcích ve velkém prostoru rozložena jedna z nejstarších osad Glimei. Má přes 100 osob, zdá se již dosti smíšených rodin. Reemigrovalo pouze 8 osob.“ Podle jiného místa jeho zprávy se Glimei někdy v 19. století stalo útočištěm slovenských rodin vyhnaných z osady Poiana Florii. Matriční zdroje tuto verzi potvrzují: první záznamy z Glimei se totiž v matrice farnosti Aleșd objevují roku 1875 – téhož roku, kdy v matrice farnosti Budoii mizí záznamy z lokality Poiana Florii. Doložen je též přechod konkrétních rodin. Osada je matriční aktivitou dobře doložena do roku 1898, její další osud je nejistý; část obyvatel zřejmě později lokalitu opustila.

Groși, slov. Groș, mad'. Tótös

Obec na jižním okraji sedmihradského Rudohoří. Podle Štědranského (1949) ležela však stejnojmenná slovenská osada 3–4 km v kopcích na sever od vlastní obce. Dle vzpomínek pamětníka Brenkuse citovaných Benedekem (1983) měla být osada založena asi v letech 1927–1930. Varga (2008) uvádí v Groși (zřejmě ve vlastní obci) 2–19 slovenských obyvatel, následuje vzrůst na 155 osob k roku 1930 (po založení slovenské osady?) a 305 osob k roku 1941. K roku 1949 podle Štědranského zůstává v místě 150–250 Slováků, jejichž děti docházejí do rumunské školy.

Nejasný je vztah této osady k lokalitě Codrișoru (maď. Szekatura) poblíž Valea Târnei. Tu Varga (2008) uvádí jako administrativně vyčleněnou z Groșe poprvé k rokům 1956 a 1966, přičemž tato lokalita přebírá naprostou většinu slovenského obyvatelstva zařazeného dříve pod Grošem.

Gurbediu, maď. Tenkegörbed

Cca 30 km jižně od Oradea. Varga uvádí 31 slovenských obyvatel k r. 1900, při ostatních sčítáních se počet pohybuje maximálně v jednotkách.

Halmășd, slov. Halmošd', maď. Halmosd

Převážně rumunská obec na jihovýchodním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 12–27 slovenských obyvatel v letech 1880–1900, následuje skokový nárůst na 364 k roku 1910, 835 k roku 1930, pokles na 553 k roku 1941. Pravděpodobně šlo ve skutečnosti o oddělené slovenské osídlení v kopcích směrem na Șinteu; čísla zřejmě zároveň zahrnují rovněž slovenskou osadu Fufez se 166 obyvateli k r. 1910, která bývá jindy řazena k Valea Târnei. Podle zprávy Vaňko (1946) z doby poválečné reemigrace asi polovina slovenských obyvatel chce vzhledem k původu a příbuznosti reemigrovat spolu s obyvateli Valea Târnei, zbytek z téhož důvodu spolu s obyvateli Valea Ungurului. Do ČSR reemigrovalo několik set osob. Podle Hamáše (1974) zbylo po reemigraci 120 Slováků z 475.

Harasov – viz Varasău

Horná Derna – viz Derna

Hurez, maď. Bagolyfalu

Obec cca 10 km východně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 33 slovenských obyvatel k roku 1930, při jiných sčítáních Slováci nejsou doloženi. Souvisí zřejmě s větším slovenským osídlením nedaleké Bogdana Huta. Souviset může též 19 Slováků doložených k jedinému roku 1910 v blízké osadě Ponița, maď. Boronamező.

Huta (de) Voivozi, slov. Stará Huta, maď. Almaszeghuta

Slovenská obec v sedmihradském Rudohoří, založená nejpozději roku 1802, dobře známá. K původu jejího osídlení viz práce Ocelák (2017).

Chegea (Chegea Huta, Huta Chegii); maď. Kegye (Hutapuszta)

Obec cca 30 km severně od sedmihradského Rudohoří, poblíž města Tășnad. Slovenská osada Chegea Huta se dle Štědranského nacházela v údolí 7 km (jižně?) od vlastní obce Chegea. K roku 1949 prý zůstává asi 25 Slováků, sídlících zde prý už po 3 generace. Varga (2008) uvádí stabilní počet 68–80 slovenských obyvatel při sčítáních v letech 1880–1941. Matriční zdroje naznačují jisté slovenské osídlení už okolo poloviny 19. století; jeho původ není znám. Původy udávané v reemigračních materiálech naznačují, že někdy kolem roku 1900 následoval nový přísun slovenských rodin do Chegea Huta, a to zřejmě z oblasti Huta Voivozi. Do ČSR po válce reemigrovalo asi 95 osob.

Chioag, slov. Kivágov, Kevágov, Ťivag; maď. Kóvág

Obec cca 7 km západně od sedmihradského Rudohoří, s významnou slovenskou menšinou již od hlubokého 19. století (prvotní kolonizace). Benedek uvádí na základě matričních zdrojů příchod Slováků v roce 1820. Naše vlastní studium tuto verzi v podstatě potvrzuje, při prvním záznamu doloženém k roku 1819. Kolonizace zřejmě pokračovala i v dalších desetiletích, jako původ některých kolonistů je zmíněna Orava. Dle zdrojů z první poloviny 20. století probíhalo v obci národnostní míšení a porumunšťování Slováků (na rozdíl od pomadžaršťování v blízkém Fegerniku). Varga (2008) uvádí 60–132 slovenských obyvatel při sčítáních mezi lety 1880–1941; Štědranský k roku 1949 jen 31 přihlášených Slováků, ve skutečnosti prý však ke stovce. Poválečná reemigrace do ČSR se obce navzdory podaným přihláškám téměř nedotkla.

Chiraleu, maď. Berettyókirályi

Cca 10 km severozápadně od sedmihradského Rudohoří, poblíž města Marghita. Varga (2008) uvádí 34 slovenských obyvatel v roce 1880, při pozdějších sčítáních nejsou již Slováci doloženi.

Iaz, slov. Jaz, maď. Krasznajáz

Rumunská obec při severovýchodním okraji sedmihradského Rudohoří, druhotně osídlená Slováky během 1. poloviny 20. století. Varga (2008) uvádí 31 slovenských obyvatel k roku 1910 (dříve pouze jednotky obyvatel), následuje nárůst na 162 k roku 1930 a 331 k roku 1941. Dle Štědranského (1949) Slováci žijí na svazích mimo vlastní rumunskou osadu a k roku 1949 jich zde setrvává asi 115 v 15–16 domovních číslech; jejich děti docházejí do rumunské školy. Do ČSR reemigrovalo po válce cca 190 osob.

Ilišua, slov. Ilišov, maď. Selymesilosva

Obec cca 20 km severovýchodně od sedmihradského Rudohoří, v malé míře druhotně kolonizovaná Slováků před 2. sv. válkou. Matriční zdroje (Gemelčička) dokládají přítomnost Slováků zde již k roku 1924. Varga (2008) uvádí 13 slovenských obyvatel k r. 1930, 49 k roku 1941. Cca 35 osob reemigruje po válce do ČSR.

Ip, maď. Ipp

Rumunsko-maďarská obec při severním okraji sedmihradského Rudohoří. Ve vlastní obci žily pravděpodobně jen jednotky slovenských obyvatel (Štědranský v roce 1949 uvádí, že obyvatelé „většinou reemigrovali“), obec však v některých dobách vystupuje jako správní jednotka pokrývající slovenské osídlení v Marca, Marca Huta, Zăuan Băi.

Izvor – viz Šarany

Jaz – viz Iaz

Kalina viz Călin

Kašapotok – viz Bogdana

Kiskút (maď.), slov. Malá Studňa?

Osada o 25–48 římskokatolických (slovenských) obyvatelích doložená *Schematismy* v letech 1855–62, dle mapy 2. vojenského mapování snad ležící cca 2 km východně od Boromlaku, později zřejmě zanikla. V blízkosti se měla nalézat kovárna, 1857 již opuštěná. Výskyt názvu „Feketehegyi kiskút“ k roku 1877 může však naznačovat též souvislost s jinde ležící osadou Černá Hora.

Kivágov – viz Chioag

Kizepeš – viz Cuzap

Kužleň – viz Šarany

Loranta – viz Cuieșd

Lugașu de Jos, slov. Nižný Lugaš či Lugoș, maď. Alsólugos

Rumunská obec při jihozápadním okraji sedmihradského Rudohoří. Počet Slováků zde byl malý, Varga (2008) uvádí 7–18 obyvatel při sčítáních v letech 1880–1941. Obec však v různých dobách vystupuje jako vyšší administrativní jednotka pro osady Lugașu de Sus a Glimei s větším slovenským osídlením.

Lugașu de Sus, slov. Vyšný Lugaš či Lugoș, maď. Felsőlugos

Obec na jižním okraji sedmihradského Rudohoří, s malou druhotně osídlenou slovenskou menšinou. Vystupuje zároveň jako administrativní jednotka pro větší slovenské osídlení v osadě Glimei a snad i Termezeu; souhrnné počty obyvatel udávané u Vargy (2008) nejsou tudíž jasně rozlišitelné pro jednotlivé lokality. Matriční zdroje (Alešd') naznačují slovenskou aktivitu sporadicky již od 70. let 19. století (zmíněna je v tomto místě draslářská huť), soustavněji od počátku 20. století. Úroveň této aktivity odpovídá pouhým několika usedlým rodinám, s možným nárůstem v předválečných letech.

Luncșoara, slov. Lunkșoara, Lungușvara, Ungșoara, maď. Élesdlok

Rumunská obec při jižním okraji sedmihradského Rudohoří, s usazováním Slováků od konce 19. století. Dle Štědronského (1949) byly slovenské chalupy „rozhozené v horách a lesích“ v obvodu obce – natolik stranou vlastní obce, že se je autorovi nepodařilo najít. Varga (2008) uvádí pouhé jednotky Slováků při sčítáních v letech, nárůst na 55 osob k roku 1930 a na 208 osob k roku 1931. Podle Štědronského zůstává v obci po reemigraci do ČSR asi 57 Slováků.

Maďarpotok viz Făgetu

Magurič – viz Šarany

Mal, maď. Ballaháza

Obec cca 5 km od východního okraje semihradského Rudohoří. Varga (2008) zde uvádí 25 Slováků k roku 1910, při ostatních sčítáních nanejvýš jednotky.

Marca, slov. Markasek, maď. Márkaszék

Převážně rumunská obec při severním okraji sedmihradského Rudohoří, s druhotným usídlováním Slováků především až v době před 2 sv. válkou. Podle Štědranského (1949) se Slováci se usazovali na stráni stranou vlastní obce, pohromadě na vrškovité periferii vsi. Rončák (2005) uvádí také slovenský název Kulkuš. Štědranský datuje příchod Slováků rokem 1922, Benedek (1983) na základě vyprávění pamětníků taktéž, Štědranský uvádí příchod ze Židárně, Benedek ze Židárně a Sočetu. Pamětník Brenkus citovaný u Benedeka (1983) klade příchod do roku 1929. Varga (2008) uvádí v této obci 7–16 Slováků při jednotlivých sčítáních mezi lety 1880–1930. Ohromný nárůst na 605 osob k roku 1941 se zdá nejméně z poloviny způsoben administrativním zařazením nedaleké čistě slovenské osady Marca Huta. Podle Štědranského (1949) však zůstává v obci asi 150 Slováků a podobný počet reemigroval do ČSR; výrazný růst tohoto osídlení v předválečných letech je tedy nesporný.

Marca Huta (Marcuța?, Ip II?), slov. Bojovské, maď. Márkaszékihuta, Bulyovszkyerdő

Slovenská osada na severním okraji sedmihradského Rudohoří, výsledek druhotné kolonizace začátkem 20. století. Dle Granatiera a Třešňáka (1935) vznikla „před 25 lety“ kolonizací ze Sočetu a Staré Huti, ve vysoké, avšak slunečné poloze, která dovozovala i pěstování vína; podle Benedeka (1983) vznik od roku 1907 z Židárně a Sočetu (informace dle pamětníků); podle Rončáka (2005) osada vznikla příchodem 44 rodin v letech 1904–1907 (údaj 1907 přejat od Benedeka?). Křestní matrika Nové Huti však vykazuje nástup záznamů z Bojovského teprve v dubnu roku 1912 (16 záznamů do konce roku). Zachycení počtu obyvatel u Vargy (2008) je komplikované vinou správních změn; Bojovského se podle všeho týká údaj 98 Slováků k roku 1910, 497 Slováků k roku 1930 (obojí pod obcí Ip) a 605 Slováků k roku 1941 (pod obcí Marca, slov. Markasek; asi třetinu až polovinu uvedeného počtu však tvoří Slováci v samotné Marca). (Zdá se tedy, jako by osada v počátcích administrativně spadala pod vzdálenější Ip, navzdory samostatnému mezilehlému Markaseku. K této situaci se může vztahovat též dříve používaný název Ip II, u nějž si nejsme jisti, zda se vztahoval k Bojovskému, Markaseku, nebo obojímu. Maďarský název Bulyovszkyerdő a slovenský název Bojovské plynou z příjmení dobového pozemkového vlastníka.) Granatier a Třešňák uvádějí 40 domů a 280 duší k roku 1935, Štědranský (1949) 50 domů, 300 Slováků a improvizovanou školu v jednom z domků (již po reemigraci části rodin).

Zmíněná ne zcela souhlasná svědectví vedou k opatrnému závěru, že osada byla založena Slováky z blízkých obcí novohutské farnosti nejasno kdy kolem roku 1910 a že příliv rodin trval ještě nejméně v následující dekádě.

Marghita, slov. Margita, maď. Margitta

Město cca 12 km od severozápadního okraje sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 16–38 slovenských obyvatel při různých sčítáních v letech 1880–1941, vyšší počet 90 pouze k roku 1890. Jedná se zřejmě o městské služebnictvo apod.

Mesteacănu, slov. Mestaken n. Mireš?, maď. Almásnyíres

Rumunská obec cca 15 km od východního okraje sedmihradského Rudohoří. Stejnomená slovenská osada, obyvatelsky související s nedalekým větším slovenským osídlením Bogdana Huta, se dle Štědranského (1949) nacházela 5–6 km (západně?) od vlastní obce Mesteacănu. Hamáš (1974) stejné místo uvádí pod názvem Mireš, s 8 slovenskými rodinami (ještě v předválečném období?). Varga zde uvádí 44 slovenských obyvatel k roku 1930 (dříve pouze jednotky) a nárůst na 114 Slováků k roku 1941. Podle Štědranského z této lokality 28 rodin reemigrovalo do ČSR „načerno“, před vyhlášením reemigrační akce; cca 70 osob reemigrovalo v rámci akce.

Mireš viz Mesteacănu

Mișca, maď. Micske

Obec cca 8 km severozápadně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 24 slovenských obyvatel k r. 1900, při ostatních sčítáních pouze jednotky. Před rokem 1831 byly na faře Mișca vedeny matriční záznamy pro slovenskou obec Bodonoș (Budoj).

Mohile viz Șarany

Negreni, slov. Faketov? Faketanské?, maď. Körösfeketető

Rumunská obec při jihovýchodním okraji sedmihradského Rudohoří. Stejnomená slovenská osada se podle Štědranského (1949) nacházela v kopcích 7 km na sever od vlastní obce, děti odtud docházely do školy na Șaranech. Reemigrovalo odtud 122 Slováků, k roku 1949 prý zůstává asi 40.

Nižný Lugaš viz Lugașu de Jos

Nojorid, maď. Nagyürög

Obec jižně v blízkosti města Oradea; Varga (2008) uvádí 11 Slováků k r. 1910, při ostatních sčítáních pouze jednotky.

Nová Huta – viz Şinteu

Nový Šastelek – viz Sacalasău Nou

Nuşfalău, slov. Nadfaluba, maď. Szilágynagyfalu

Městečko cca 10 km severovýchodně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) zde uvádí 53 slovenských obyvatel k roku 1941, při předchozích sčítáních pouze jednotky.

Oradea, slov. Varad, Velký Varadín; Nagyvárad

Sídelní město župy Bihar. Varga (2008) zde uvádí nezanedbatelný počet 93–344 Slováků při různých sčítáních v letech 1880–1941; šlo pravděpodobně z větší části o rozptýlené městské služebnictvo, dělnictvo, částečně snad i klérus aj.

Orbău, maď. Tasnádorbó

Obec cca 20 km severně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 17–34 slovenských obyvatel při sčítáních v letech 1910–1934, pravděpodobná je obyvatelská souvislost s blízkým větším slovenským osídlením Boiana Huta, Zalnoc a Chegea Huta.

Oşorhei, maď. Fugyivásárhely

Obec východně při městě Oradea. Varga (2008) zde uvádí soustavný výskyt 1–13 Slováků mezi lety 1880–1941.

Ošťany (slov.), maď. Ostyán

Osada nejasné polohy, spadající pod obec Tusa, při východním okraji sedmihradského Rudohoří, s malým druhotným slovenským osídlením. V matrice Gemelčičky je toto místo se slovenskými obyvateli doloženo již k roku 1916. Dle Štědronského zde k roku 1949 zůstává asi 10 Slováků.

Pădurea Neagră, slov. Bystrá, maď. Feketeerdő

Smíšená obec vzniklá po založení sklárny v polovině 19. století. Javor (1985) uvádí začátek provozu roku 1848, Štědronský (1949) uvádí rok 1853, matriční zdroje (Bodonoš) ukazují na rok 1850. *Schematismus 1864* uvádí k tomuto roku 213 římskokatolických obyvatel (Slováci však zřejmě tvořili jen část); Varga (2008) uvádí růst ze 142 na 338 slovenských obyvatel mezi lety 1880–1910, pozdější počty jsou uvedeny pouze souhrnně za obec Cuzap.

Paleu, maď. Hegyközpályi

Obec severně při městě Oradea; Varga (2008) uvádí 14 Slováků k roku 1910 (pravděpodobná souvislost s blízkým slovenským osídlením Tăutelec), jinak bez slovenských obyvatel.

Păţal, též Viişoara, slov. Pacal, Pacaluşe?, maď. Érszöllős

Obec asi 20 km severně od sedmihradského Rudohoří. Možná souvislost s nedalekým větším slovenským osídlením Boiana Huta. Varga (2008) uvádí 40–57 Slováků při sčítání v letech 1930–41. Reemigrovalo asi 80 osob, dle Štědronského (1949) po reemigraci zůstává asi 14.

Peştere, maď. Körösbarlang

Osada nedaleko města Aleşd při jižním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) zde udává 1–22 slovenských obyvatel při různých sčítáních v letech 1900–1941.

Peştiş, slov. Peštiš, maď. Sólyomkőpestes

Obec při jižním okraji sedmihradského Rudohoří, již v 19. století druhotně kolonizovaná Slováky. Urban (1930) uvádí příchod Slováků roku 1880 z Židárně, Staré a Nové Huti; další autoři tento údaj přebírají. Podle matričních zdrojů začíná soustavnější přítomnost Slováků v Peštiši až roku 1885; jde zprvu jen o jednotky, později nízké desítky rodin. Varga (2008) zmiňuje pro sčítání v letech 1880–1910 vysoký počet 554–1433 osob, nad kterým se však pozastavuje již Urban (1930); v těchto sčítáních je pravděpodobně administrativně zahrnuto obyvatelstvo některé další lidnaté slovenské lokality. Počet 270–362 Slováků udávaný Vargou pro roky 1930–1941 může být již věrohodný. Dle Štědronského (1949) reemigrovalo 141 osob oficiálně, 10 rodin „načerno“, zůstalo asi 70 Slováků; dle Hamáše (1974) zůstalo na samotách („lazoch“) jen několik slovenských rodin.

Petreu, maď. Monospetri

Obec poblíž města Marghita, asi 15 km severozápadně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 21 slovenských obyvatel k roku 1930, při ostatních sčítáních pouze jednotky.

Picleu, maď. Szóvárhegy

Obec při západním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 10–14 slovenských obyvatel v letech 1930–41, předtím pouze jednotky. Asi 15 osob odtud reemigrovalo do ČSR.

Poiana Florii, Poiana Florilor, slov. (Kvetná) Poljana, Poľana, maď. Polyána, Magaslak

Zaniklá slovenská osada v místě dnešního zámku Poiana Florilor, v lesích mezi Peštišem a Bystrou (Pădurea Neagră). Původem všech pozdějších údajů o ní je zřejmě Štědronského zpráva (1949), podle níž: „do tohoto kraje přistěhovali se první Slováci před 130–150 lety z Oravy a Trenčína. Osada se jmenovala slovensky „Polana Flora“ a Slováci pracovali a panství hraběte Zichyho. Protože tehdejší zákon dával po 30 letech právo získat vlastnictví jimi obdělávaných pozemků, hrabě je všechny po 29 letech vyhnal a usedlíci se usadili v blízkých osadách Glimei a Budoiu. Slováci ukazují, kde byl hřbitov (místa jest možno rozpoznat hroby) (...) Tolik místní tradice. Zdá se být jisté, že tam sídliště bylo.“

Zaznamenané místní podání není přesné, matriční zdroje však existenci osady Poljana potvrzují: v matrice Bodoňose je coby „nové místo“ prvně uváděna k roku 1843, následuje soustavná matriční aktivita v tomto místě, která končí roku 1875 (až na jediný osamocený záznam z roku 1879). V matrice Alešdi se k roku 1871 zmiňuje draslářská (potašová, salajková) huť v tomto místě a v této matrice se záznamy z Poljany sporadicky objevují ještě v první polovině 80. let. Církevní *Schematismy* z let 1853 a 1864 uvádí k těmto rokům v Poljaně 120, resp. 108 římskokatolických obyvatel (zřejmě výhradně Slováků).

Velkou část prvních obyvatel Poljany se nám podařilo v dřívější době dohledat v okolí Nové Huti. Štědronského sdělení o příchodu kolonistů ze Slovenska se tedy zřejmě nezakládá na pravdě. Pravděpodobnější je, že osídlení Poljany bylo vůbec prvním případem druhotné slovenské kolonizace z vnitřního prostoru sedmihradského Rudohoří. Matriční výzkum nicméně potvrzuje Štědronského tvrzení o přechodu vykázaných obyvatel do nově založené osady Glimei.

V místě byl později vystavěn zámek rodu Zichy, v této souvislosti zde mohl pobývat i menší počet slovenského služebnictva (doložené matriční události 1912 a 1923 z lokality Magaslak).

Pleš – viz Šarany

Plopiș, slov. Plopiš, maď. Gyümölcsénes

Rumunská obec při severovýchodním okraji sedmihradského Rudohoří, druhotně kolonizovaná Slováky především z oblasti Gemelčičky. (Zároveň však maďarský název Gyümölcsénes zřejmě byl motivací pro novější slovenský název Gemelčičky; dříve Maďarpotoku. Plopiș také někdy vystupuje jako vyšší administrativní jednotka pro početné slovenské osídlení Gemelčičky.) Podle Štědranského (1949) se slovenské osídlení nacházelo 3 km od vlastní obce Plopiș v kopcích (směrem na Gemelčičku). Varga (2008) uvádí 31–40 slovenských obyvatel v letech 1880–1890, nárůst na 175 osob k roku 1910 a 262 k roku 1941; k roku 1930 se ve sčítání objevuje nedůvěryhodný počet 608 Slováků, daný zřejmě dočasným administrativním začleněním některé další slovenské lokality. Do ČSR oficiálně reemigruje asi 200 osob, dle Štědranského zůstává asi 80 Slováků.

Ponița – viz Hurez

Popești, slov. Popešť, maď. Papfalva

Rumunská obec při severozápadním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí počet pouhých 2–14 slovenských obyvatel v letech 1880–1941. Obec však může v různých dobách vystupuje jako administrativní jednotka pro slovenské osídlení v Budoii, Cuzap, Vărzari.

Popuri, slov. Popury?, maď. Somlyóhegy

Vrch v blízkosti Valea Cerului, osídlený zřejmě během 1. poloviny 20. století několika slovenskými rodinami (první nalezený matriční doklad 1922).

Pria, maď. Perje

Rumunská obec cca 10 km východně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 13 slovenských obyvatel k roku 1941, při ostatních sčítáních se Slováci nevyskytují.

Ritoblaga – viz Vâlcelele

Roșiori, maď. Biharfélegyháza

Obec cca 20 km severně od Oradea; Varga (2008) uvádí 36 slovenských obyvatel k roku 1890, jinak maximálně jednotky, a to jen ve starší době.

Ruptura – viz Šarany

Sacalasău (Vecchiu), slov. Starý Šastelek, maď. Sástelek

Rumunská obec při západním okraji sedmihradského Rudohoří. Žilo v ní jen málo (dle Vargy při různých sčítáních 5–18) Slováků, obec však do určité doby (ještě při sčítání roku 1930) administrativně zahrnovala i lidnatou slovenskou osadu Nový Šastelek. Po reemigraci dle Štědranského (1949) zůstává ve Starém Šasteleku pouze 12 Slováků.

Sacalasău Nou, Nový Šastelek, maď. Újsástelek

Rozlehlá slovenská obec na severozápadě sedmihradského Rudohoří, vznikla druhotnou kolonizací v první čtvrtině 20. století. Štědranský (1949) uvádí založení roku 1912 asi 15 přistěhovaleckými rodinami z Bodonoše a Nové Huti; Michalčáková (1981) mluví o založení roku 1914 rodinami ze Staré Huti, Nové Huti, Židárně; Granatier a Třešňák (1935) kladou založení do doby „asi před 19 lety“, kolonisty z Nové Huti a Gemelčičky, Benedek (1983) uvádí založení roku 1913 pro spodní část a 1915 pro vrchní část obce; pamětník Brenkus citovaný Benedekem zmiňuje velký přesun v letech 1918–1920. Zdaleka nejpodrobnější informace však nabízí článek Javor a Javorová (1989) „Naše cesty vedly ku krajanom“, který je celý věnován historii a současnosti Nového Šasteleku.

Podle tohoto článku byla v 2. pol. 19. století vlastníkem území rodina feudálního velkostatkáře Adoriána Bartose; praktická realizace zrušení poddanství (vykupování poddaných z jejich smluvních závazků) se v oblasti protahovala až do prvních desetiletí 20. st. V posledním desetiletí 19. st. byla objevena ložiska surového asfaltu v obci Derna, na jehož tepelné zpracování bylo třeba hodně paliva. To mohly nabídnout právě Bartosovy lesy. Bartos získal na těžbu a dopravu dřeva Slováky – poskytl jim dřevo na domy a dal právo odkoupit si po vyrubání vyměřené plochy půdy do osobního vlastnictví. První Slováci přicházeli prý už v letech 1896-97 do prostoru dnešního Bajaše (dolní část Nového Šasteleku), silnější proud příchozích nastal až v letech 1910–1925: Slováci se zakupovali na půdě, kterou Bartos začal systematicky rozprodávat. Po vyprodání půdy ve spodní, kompaktně osídlené části (Baiaș, též Bururkár, Bani, Lakury?) začali kopaničářským způsobem osídlovat vrchní část dnešní obce, lokality Petriș,

Lupudeal, Kerekeš. K roku 1930 byla kolonizace hotová. Půdu nakupovali i obyvatelé Bodonoše, kteří zde nežili, pouze hospodařili a později ji kvůli těžkostem prodali. Nové osady napřed neměly shrnující pojmenování a spadaly pod rumunskou obec Sacalasău (Starý Šastelek), roku 1922 byla vytvořena politická obec Nový Šastelek, administrativně přiřčená pod Dernu, do níž vysílala svého voleného zástupce (richtár). Roku 1919 (podle Granatiera a Třešňáka až 1926) začala výstavba církevní školy v Baiași, v roce 1921–22 zde započala výuka; druhou školu na Petriși (či Lupudealu) vystavělo pak Československo a vyučovat se zde začalo roku 1938.

Matriční zdroje ukazují soustavnou aktivitu v prostoru Nového Šasteleku od léta 1912; výjimkou je několik osamocených záznamů (z místa Sástelek) v letech 1898–99. Všechny jmenované zdroje se tedy v podstatě shodují v tom, že počátek pozdějšího osídlení Nového Šasteleku leží v letech těsně před 1. sv. válkou; osídlovací pokusy z konce 19. století, zmiňované Javorem a Javorovou, byly pravděpodobně minimálního rozsahu i trvání. Varga (2008) neuvádí pod Starým Šastelelem žádné slovenské obyvatele v letech 1890 a 1900; 30 Slováků k roku 1910 může již zahrnovat jistý počet obyvatel pozdějšího Nového Šasteleku; následuje mohutný nárůst na 988 obyvatel k roku 1930 (zde vlastní Starý Šastelek tvoří jen zanedbatelný zlomek) a na 1316 obyvatel k roku 1941 v osamostatněném Novém Šasteleku. Granatier a Třešňák (1935) mluví o 170 domech na území 8x3 km. Dle Štědranského (1949) z Nového Šasteleku reemigrovalo 748 lidí oficiálně a dalších asi 800 načerno, zůstává asi 500 osob. Dle Javora a Javorové (1989) zůstalo 90 z původních 270 rodin.

Săcueni, maď. Székelyhid

Obec cca 25 km severozápadně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí mezi roky 1880–1941 s výkyvy 1–23 slovenských obyvatel.

Săliște, slov. Saliště, maď. Kövesegyháza

Obec při západním okraji sedmihradského Rudohoří, poblíž Brusturi a Starého Šasteleku. Varga (2008) uvádí 37–40 slovenských obyvatel v letech 1930–1941, dříve pouze minimální počty Slováků. Po 2. sv. válce reemigrovalo do ČSR asi 25 osob, stejný počet Slováků podle Štědranského k roku 1949 v místě zůstává.

Sâniob, slov. Sv. Job, Send'ob, maď. Szentjobb

Převážně maďarská obec cca 12 km západně od sedmihradského Rudohoří, se starou slovenskou menšinou (primární kolonizace ze Slovenska), již během 19. století maďarizovanou. Urban (1930) zde uvádí 120 Slováků (omyl?), Granatier a Třešňák (1930) uvádí obec jako čistě maďarskou, Štědranský (1949) uvádí dle

staršího sčítání 12 Slováků, k reemigraci se prý nikdo nehlásil. Varga (2008) uvádí při všech sčítáních pouze jednotky Slováků, s výjimkou roku 1930, kde je uvedeno 13 osob podle obcovací řeči, avšak 608 (!!) osob podle národnosti. Vzhledem ke komplementárnímu poklesu počtu Maďarů podle stejného kritéria se zřejmě jedná o jednorázové zohlednění někdejšího původu, motivované snad politickými reáliemi tehdejšího Rumunska se silnou maďarskou menšinou; slovenské povědomí v obci bylo jinak zřejmě tou dobou již zanedbatelné. Matriční zdroje naznačují příchod Slováků do obce snad kolem roku 1840 z Oravy.

Sărăuad-Rațiu, slov. Sarvad-Rac, maď. Tasnádszarvad-Ráctanya

Obec a osada cca 25 km severně od sedmihradského Rudohoří. Podle reemigračních materiálů zde sídlily dvě skupiny Slováků, pravděpodobně bez větších styků – jednak „běžné“ druhotně osídlené římskokatolické obyvatelstvo ze starších obcí sedmihradského Rudohoří, jednak specifická skupina řeckokatolických Slováků/Rusínů. Ti sem podle Štědronského (1949) přišli roku 1921 z Vișeu de Sus v maramurešské župě Rumunska; ve skutečnosti spíše z míst Trebușany (Dilove) a Kaliny ležících již za dnešní rumunsko-ukrajinskou hranicí. Komunista Štědronský je v porovnání s rudohorskými Slováky charakterizuje jako „poměrně velmi inteligentní a politicky vyspělé“, mluvili podle něj „čistší slovenštinou než Slováci z Rudohoří“. Varga (2008) uvádí 6 Slováků k roku 1910 a 35 k roku 1941, v tomto počtu zřejmě nejsou řeckokatoličtí Slováci/Rusíni zahrnuti. Do ČSR reemigrovalo asi 35 osob z římskokatolické a asi 60 osob z řeckokatolické skupiny.

Șauaieiu, maď. Biharsályi

Obec jižně poblíž města Oradea; Varga (2008) uvádí 40 slovenských obyvatel při jediném sčítání k roku 1890, při ostatních sčítáních pouze minimum Slováků.

Seleuș, slov. Selenš, Seleuș

Obec v blízkosti města Oradea, dnes již jím pohlcená. Varga (2008) zde uvádí 11–30 Slováků při sčítáních v letech 1880–1941; Hamáš (1974) uvádí 12 maďarizovaných slovenských rodin původem z Bicaci, z nichž pouze jedna měla reemigrovat do ČSR.

Șerani – viz Šarany

Șimleu Silvaniei, slov. Šumlov, maď. Szilágysomlyó

Město cca 15 km severovýchodně od sedmihradského Rudohoří; Varga (2008) uvádí 4–41 Slováků v letech 1890-1941 (pravděpodobně městské služebnictvo apod.).

Șinteu (Huta Șinteu), slov. Nová Huta, maď. Sólyomkő, Sölyomkeő, Bethlentelep

Slovenská obec v sedmihradském Rudohoří, založená cca 1827, dobře známá. K původu tohoto osídlení viz práce Ocelák (2017).

Siplak – viz Suplacu de Barcău

Șișterea, maď. Siter

Obec cca 12 km západně od sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 12 slovenských obyvatel k roku 1900, jinak pouze nízké jednotky; pravděpodobná souvislost s větším slovenským osídlením sousedního Tăutelecu.

Sititelec, maď. Székelytelek

Obec cca 15 km jižně od města Oradea; Varga (2008) uvádí 10 Slováků k roku 1900, jinak pouze jednotky ve starší době.

Slovenský Telek – viz Tăutelec

Socet, slov. Sočet, Zachotar, maď. Forduló

Slovenská osada v sedmihradském Rudohoří, založená 1833, dobře známá. K původu tohoto osídlení viz práce Ocelák (2017).

Spinuș, maď. Hagymádfalva

Obec cca 5 km západně od sedmihradského Rudohoří; Varga (2008) uvádí 25 slovenských obyvatel k roku 1890, při dalších sčítáních pouze jednotky.

Stará Huta – viz Huta Voivozi

Starý Šastelek – viz Sacalasău

Subcetate či Sub Cetate, slov. Valkovanské, maď. Valkóvárhalja

Obec na severovýchodním okraji sedmihradského Rudohoří, druhotně kolonizovaná Slováky v době před 2. sv. válkou. Varga (2008) uvádí prudký nárůst z 11 slovenských obyvatel k roku 1930 na 212 k roku 1941. Podle Štědranského (1949) reemigrovalo do ČSR 287 osob, zbylo asi 40.

Suplacu de Barcău, slov. Siplak, maď. Berettyószéplak

Obec při severním okraji sedmihradského Rudohoří. V obci samotné žilo jen minimum Slováků, byla však v různých dobách farním a administrativním střediskem pro slovenské osídlení okolních obcí a osad (Borumlaca, Vărzari, Valea Cerului ad.)

Sv. Job – viz Sâniob

Šarany, Magurič, Zboriště, Izvor, Frunce?, Ruptura, Mohila, Pleš (rum. Șerani, Magurici, Zboriște, Isvor, Frunze; Ruptura?, Mohile?, Pleș?)

Slovenské osady, některé velmi lidnaté, na východě sedmihradského Rudohoří (některé nejasného umístění), kolonizované v 2. polovině 19. století z Gemelčičky, administrativně však spadající pod rumunskou obec Borod. (Od 2. poloviny 20. století vystupují jako zastřešující jednotka Šarany.) Jednotlivé osady lze jasně rozlišit jen v některých historických a statistických pramenech, v jiných jsou různým způsobem sdružovány. Urban pro rok 1930 uvádí tyto počty slovenských obyvatel: Šarany 1200, Magurič 700, Zboriště 600, Izvor 400, Frunce 400, Ruptura 120. Strejček pro rok 1938 uvádí: Šarany 1470, Magurič 820, Zboriště 750, Izvor 470, Frunce 400, Ruptura 210. Varga (2008) uvádí pod Borodem souhrnně zřejmě jen některé z těchto osad, přičemž počet obyvatel roste ze 185 k roku 1880 na 2204 k roku 1941. Reemigrací do ČSR se osady silně vylidnily, podle Štědranského (1949) v osadách Šarany, Magurič, Zboriště zůstává jen asi 500 osob, zhruba stejnoměrně rozdělených; Varga (2008) k pozdějšímu roku 1966 uvádí 781 slovenských obyvatel pro Šarany zřejmě souhrnně s některými nebo všemi ostatními osadami.

Založení Šaran se v literatuře tradičně klade do let 1871–73. Tento údaj má původ u Hamáše (1974) a spočívá zřejmě na podání pamětníků. Vzhledem k některým zřejmým chybám v tomto podání nepovažujeme ani zmíněnou dataci za věrohodnou. Z matričních zdrojů poměrně jasně vyplývá, že aktivita v lesním prostoru mezi Gemelčičkou a Borodem začíná teprve roku 1881. Zprvu je ovšem

mnohdy nejasné, o kterou lokalitu se přesně jedná. Objevují se zapsané názvy maďarské Báródi puszta, Pusztabáród, Kisbáródi réz, které odkazují na osazování neobydleného prostoru ve správním okruhu Borodu; mají zřejmě širší záběr a není možné je jednoznačně přiřadit pozdějším osadám. Místní jméno Magurič se v dostupných matrikách objevuje již k zmíněnému roku 1881, název Šarany je poprvé zmíněn k roku 1885, název Zboriště jsme našli prvně k roku 1889, název Izvor k roku 1890, název Frunce teprve k roku 1920.

O dalších malých osadách v prostoru východního sedmihradského Rudohoří (Mihyla/Mohile, Pleš – matričně doloženo 1919) víme ještě méně a je možné, že jsou zahrnuty v obyvatelstvu předchozích osad.

Šumlov viz Șimleu Silvaniei

Tășnad, slov. Tašnad, maď. Tasnád

Město cca 25 km severně od sedmihradského Rudohoří; Varga (2008) uvádí 1-16 slovenských obyvatel (služebnictvo apod.?) v letech 1880-1941.

Tăutelec, slov. Slovenský Telek, maď. Hegyköztöttelek

Obec cca 15 km západně od sedmihradského Rudohoří, s velmi starým slovenským osídlením, během 19. a 1. poloviny 20. století postupně maďarizovaným. Podle Granatiera a Třešňáka (1930) obec kdysi slovenská, „dnes už úplně maďarská“. Varga (2008) uvádí mezi lety 1880–1910 počty Slováků průběžně klesající z 124 na 11, při dalších sčítáních již pouze jednotky. V matrikách obce se zřetelně slovenská příjmení zmiňují od samého jejich počátku v roce 1784, v matrikách sousedního Cetariu jsou Slováci z Tăutelecu uváděni již v roce 1781. Příchodem Slováků někdy před tímto rokem by Tăutelec byl vůbec nejstarším známým slovenským osídlením v této části dnešního Rumunska (!). Pozdější záznamy ukazují na průběžné příchody ještě během 19. století, a to snad ze Spiše.

Tăuteu, maď. Tóti

Obec cca 6 km od severozápadního okraje sedmihradského Rudohoří; Varga (2008) zde uvádí 4–20 slovenských obyvatel mezi lety 1900–1941, s výkyvy.

Termezeu, slov. Termezov, maď. Törökmező, Bulyovszkypestes?

Slovenská osada v kopcích na jihozápadě sedmihradského Rudohoří, cca 4 km od Peštiše severozápadním směrem. Administrativně může spadat též pod Lugașu de Jos nebo Lugașu de Sus. Štědronský (1949) uvádí založení roku 1929 z Peštiše a Bodonoše, jedná se prý o jednu nejchudších osad v oblasti, těžko přístupnou. Neúplně dostupné matriční zdroje ukazují na založení osady nejpozději roku 1934. Do ČSR po válce reemigrovalo asi 210 osob, zůstalo podle Štědronského 80–100.

Țigăneștii de Criș, slov. Ciganešť, maď. Cigányfalva

Obec při západním okraji sedmihradského Rudohoří. Dle Hamáše (1974) přišli zdejší Slováci kolem roku 1880 z Lugașu de Sus a časem se časem v Ciganești vyvíjeli majetkem nad ostatní obyvatelstvo. Varga (2008) uvádí 14–51 Slováků při různých sčítáních v letech 1900–1941, dříve pouze jednotky. Štědronský uvádí v místě k roku 1949, již po reemigrační akci, 53 Slováků, „dosti zámožných“.

Tileagd, slov. Telegda, maď. Mezőtelegd

Obec asi 10 km od severozápadního okraje sedmihradského Rudohoří; Varga (2008) uvádí 9–76 slovenských obyvatel mezi roky 1880–1941, se značnými výkyvy.

Tria

Obec asi 6 km severozápadně od sedmihradského Rudohoří. Dle Štědronského (1949) slovenské rodiny usazeny na kraji vlastní obce. Podle Hamáše (1974) obec osídlilo koncem 19. století několik rodin ze slovenské Turzovky (nejde tedy zřejmě o vnitřní kolonizaci z blízkého sedmihradského Rudohoří), kolem roku 1922 se obyvatelé vrátili na Slovensko, po 2 letech zpět už na československé pasy. Podle zprávy Kučák (1946) zde žije 18 slovenských rodin přišedších roku 1917 z Turzovky. Po 2 sv. válce reemigrovalo do ČSR asi 30 osob, po reemigraci zbývá podle Štědronského 51 osob, mezi nimiž má prý vliv sekta „Jehova“ (jindy označováni jako „pokojici“ či „letniční“).

Turda, maď. Torda

Město ležící cca 20 km jihovýchodně od sídelního města klužské župy Cluj-Napoca. Coby sklářské centrum bylo s oblastí sedmihradského Rudohoří obyvatelsky propojeno skrze sklárnu Pădurea Neagră, odkud do Turdy v době

před 2. sv. válkou přesídlily některé sklářské rodiny českého a slovenského původu. Do ČSR reemigrovalo z Turdy asi 70 osob.

Tusa, maď. Tuszatelke

Rumunská obec při východním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí počet slovenských obyvatel postupně rostoucí z 89 na 292 mezi lety 1910–1941, jde však zřejmě o obyvatelstvo přiřčených slovenských osad Ošťany a Vagaše (Dealul Codrului). Ve vlastní Tuse žilo pravděpodobně Slováků jen minimum.

Ťivag – viz Chioag

Ungșoara viz Luncșoara

Urvind, slov. Urvinda, maď. Örvénd

Obec při jihozápadním okraji sedmihradského Rudohoří. Varga (2008) uvádí 11–13 slovenských obyvatel v letech 1930–1941, předtím pouze jednotky; Hamáš (1974) uvádí 3 slovenské rodiny (nejasno zda před válkou či po reemigraci).

Vadu Crișului, maď. Rév

Obec cca 6 km jižně od sedmihradského Rudohoří; Varga (2008) uvádí 20 Slováků k roku 1930, při ostatních sčítáních pouze jednotky.

Varad – viz Oradea

Vârciorog , maď. Vércsorog

Obec cca 12 km jižně (jihozápadně) od sedmihradského Rudohoří; Varga (2008) uvádí 21 slovenských obyvatel k roku 1910, při ostatních sčítáních pouze jednotky.

Vagaše – viz Dealul Codrului

Valea Cerului, slov. Čerpotok, maď. Cserpatak

Slovenská osada při severním okraji sedmihradského Rudohoří, vzniklá druhotnou kolonizací v počátcích 20. století. Na přesné dataci není v literatuře shoda. Hamáš (1974) uvádí rok 1898 včetně několika konkrétních osídlujících rodin z Gemelčičky, na půdě zakoupené od vlastníka Rozmana; Michalčáková (1981), Benedek (1983) a Rončák (2005) jeho údaj přebírají. Granatier a Třešňák v roce 1935 uvádějí založení „asi před 28 roky“ postupným zakupováním se Slováků z Gemelčičky; ještě tou dobou prý obec nemá vlastní správu a místní děti nemají v dosahu žádnou školu. Javor a Javorová (1989) zmiňují rodinu ze Židárně, která se měla v Čerpotoku usadit kolem roku 1897. Štědronský (1949) datuje kolonizaci k roku 1910. Matriční zdroje, které jsou nám dostupné (farnost Suplacu de Barcău) zmiňují Čerpotok poprvé v květnu 1908 a potvrzují, že větší část příchozích měla původ na Gemelčičce. Lokální představu o založení Čerpotoku již roku 1854, kterou zachycuje Daniel (2009, s. 24), lze tak zřejmě odmítnout, nehovoří pro ni žádné další svědectví.

Varga (2008) uvádí Čerpotok samostatně pouze při jediném sčítání roku 1910, se 103 obyvateli. Štědronský uvádí 380–400 Slováků setrvávajících v místě již po skončení reemigrační akce.

Z existujících ne zcela souhlasných pramenů činíme závěr, že osada byla pravděpodobně založena roku 1908 nebo nedlouho předtím, přičemž přisun obyvatel odjinud mohl trvat (stejně jako v případě jiných podobných kolonií) i po řadu následujících let.

Valea Târnei, slov. Židáreň, Židarňa, maď. Hármaspatak

Slovenská obec v sedmihradském Rudohoří, založená cca v letech 1827–1830, dobře známá. K původu tohoto osídlení viz práce Ocelák (2017).

Valea Ungurului – viz Făgetu

Vâlcelele, slov. Ritoblaga, maď. Blágarét

Osada mezi obcemi Borumlaca a Valea Cerului, při severním okraji sedmihradského Rudohoří, s neznámým menším počtem Slováků během 1. poloviny 20. století. Samostatně uváděna ve sčítání až roku 1966 (143 Slováků), do té doby jen souhrnné počty pod Boromlakem. Rončák (2005) uvádí s tiskovou chybou založení osady roku 1989 (míněno 1899? 1909?). V matrikách (Suplacu de Barcău) je prvně zmiňována zřejmě roku 1905.

Valkovanské – viz Subcetate

Varasäu či Varaslau, slov. Harasov či Varasov, maď. Varaszótanya

Osada na západním okraji sedmihradského Rudohoří, s druhotně osídleným slovenským obyvatelstvem, administrativně součást Brusturi. Varga (2008) pro Brusturi uvádí 42 Slováků k roku 1890 (dříve jen jednotky) a dále 17–42 slovenských obyvatel při dalších sčítáních v letech 1900–1941, z čehož většinu zřejmě tvoří právě osada Varasov. Do ČSR reemigrovalo 14 osob.

Värzari, slov. Varzal, maď. Füves

Slovenská obec na severním okraji sedmihradského Rudohoří, dobře známá, viz nejpodrobněji kniha Čukan a kol. (2006). Často tradovaný údaj z práce Urbana (1930) o založení v letech 1790–1803 je chybný – matriční zdroje mluví pro Benedekovu (1983) tezi o usazování Slováků teprve v letech 1832–36, resp. od roku 1834, a to z okolí středoslovenské Detviánské Huty.

Voivozi, slov. Voivoz, maď. Almaszeg

Obec na severozápadním okraji sedmihradského Rudohoří, s malým slovenským osídlením; nezaměňovat s čistě slovenskou obcí Huta (de) Voivozi (Stará Huta). Dle Štědronského (1949) v obci žije asi 25 rodin, 80 lidí, kteří přišli teprve deset let předtím z Bodoňoše. Varga (2008) uvádí počet 10–40 slovenských obyvatel v letech 1880–1900, pokles na 4 osoby k roku 1910 a opětovný nárůst na 22–58 v letech 1930–1941. Do ČSR reemigrovalo jen asi 7 osob.

Vyšný Lugaš – viz Lugașu de Sus

Zachotar – viz Socet

Zaläu, maď. Zilah

Sídelní město župy Sălaj; Varga (2008) uvádí 7–23 slovenských obyvatel v letech 1880–1941 (pravděpodobně městské služebnictvo apod.).

Zalnoc, slov. Zalnok, maď. Zálnok

Obec cca 20 km severně od sedmihradského Rudohoří, ve 20. století druhotně osídlená slovenskými rodinami. Podle Štědronského žili Slováci v kopcích 2–4 km stranou vlastní obce. Hamáš (1974) mluví o příchodu Slováků roku 1921 z Gemelčičky, Židárně, Nové a Staré Huty. Dostupné matriční zdroje (Carastelec) jeho dataci v podstatě potvrzují (první nalezený záznam v prosinci 1920). Varga (2008) uvádí nárůst slovenského obyvatelstva ze 14 osob již k roku 1910 na 116–158 v letech 1930–1941. Do ČSR po válce reemigrovalo asi 170 osob, podle Štědronského zůstává 30.

Zăuan-Băi, slov. Zavaňské Kúpele, maď. Zoványfürdő

Osada asi 10 km severně od sedmihradského Rudohoří, stranou obce Zăuan, druhotně osídlená slovenskými rodinami. Hamáš (1974) uvádí příchod Slováků po roce 1923 z Gemelčičky, Benedek (1983) datuje příchod rokem 1922, taktéž z Gemelčičky. V dostupných matričních zdrojích je přítomnost Slováků prvně doložena k roku 1924. Podle Hamáše a reemigračních materiálů byly v místě primitivní lázně k léčení ženských a kožních chorob a revmatismu. Roku 1940 Slováci tyto lázně společně odkoupili i s pozemky a jednotlivé rodiny zde držely své podíly. Za maďarské okupace však byli donuceni tento majetek bez náhrady odevzdat. Varga (2008) uvádí pro obec Zăuan souhrnné počty 88 a 133 slovenských obyvatel k rokům 1930–1941; celý tento počet zřejmě tvoří právě Slováci z osady Zăuan-Băi. Do ČSR reemigrovalo asi 125 lidí; Štědronský uvádí k roku 1949, již po reemigraci, 25 většinou slovenských rodin.

Zboriște – viz Șarany

Židáreň – viz Valea Târnei

DODATEK – Další Slováky obydlené lokality na širším území Sedmihradska (župy Satu Mare, Maramureš, Cluj)

Ant, maď. Ant

Varga (2008) uvádí 13 Slováků k roku 1910, jinak minimum.

Arpășel, rum. Árpád

Varga (2008) uvádí 11 slovenských obyvatel k roku 1890, jindy pouze jednotky.

Baia Mare, maď. Nagybánya

Varga (2008) uvádí 16–65 slovenských obyvatel při sčítáních v letech 1880–1941.

Baia Sprie, maď. Felsőbánya

Varga (2008) uvádí 26 Slováků při sčítání v roce 1880, později jen jednotky. Více viz v práci Dancu (1997).

Băița, maď. Láposbánya

Varga (2008) uvádí 18 Slováků k roku 1941, jinak minimum. Více viz v práci Dancu (1997).

Boinești, maď. Bujánháza

Varga (2008) uvádí 32–59 Slováků v letech 1910–41. Více viz v práci Dancu (1997).

Botiza, maď. Batiza

Varga (2008) uvádí 46 Slováků k roku 1900, jinak minimum.

Bucium, maď. Tőkefalva

Varga (2008) uvádí 10-23 slovenských obyvatel v letech 1880-1910, později Slováci mizí.

Bujar Ház – viz Huta Certeaza

Buteasa, mad'. Bucsonfalva

Varga (2008) uvádí 36 Slováků k roku 1941, jindy minimum.

Carei, mad'. Nagykároly

Varga (2008) uvádí 7–43 Slováků v letech 1880–1941.

Cavnic, mad'. Kapnikbánya

Varga (2008) uvádí 11 Slováků k roku 1890, jindy pouze jednotky.

Ceica, mad'. Magyarcséke

Varga (2008) uvádí 42 Slováků k roku 1880, dále jen jednotky.

Ciumeghiu, mad'. Illye

Varga (2008) uvádí 14–46 Slováků v letech 1890–1910, později osídlení mizí. Pravděpodobná souvislost s jednotkami slovenských obyvatel udávaných v blízkém Ghiorac (Erdőgyarak) a v Boiu (Mezőbaj).

Corund, mad'. Szilágykorond

Varga (2008) uvádí 11 Slováků k roku 1941, jindy nic.

Diosig, mad'. Bihardiószeg

Varga (2008) uvádí 17 slovenských obyvatel k roku 1880 a 11 k roku 1930, při ostatních sčítáních minimum

Dobrești, mad'. Bihardobroed

Varga (2008) uvádí 17–18 Slováků v letech 1900–1910, jindy pouze jednotky.

Finiş, maď. Várasfenes

Varga (2008) uvádí 11 Slováků k roku 1880, jindy pouze jednotky.

Girişu Negru – viz Tinca

Groşii Ţibleşului, maď. Tőkés

Varga (2008) uvádí 6–14 slovenských obyvatel v letech 1880–1930.

Halmeu, maď. Halmi

K historii slovenského osídlení zde viz kniha Dancu (1997).

Huta Certeaza, Huta Certeze, maď. Lajosvölgy

Poměrně velké slovenské osídlení v župě Satu Mare, Varga (2008) uvádí nevyrovnané počty 24–242 Slováků mezi lety 1880–1941. Podrobněji se tomuto osídlení věnují práce Hamáš (1974, zmiňuje též blízkou osadu Bujar Ház) a Dancu (1997).

Cheşereu, maď. Érkeserű

Varga (2008) uvádí 16 Slováků k roku 1880, jindy nic.

Iojib – viz Livada

Lăpuş, maď. Oláhlápos

Varga (2008) uvádí 20 Slováků k roku 1880, dál jen minimum.

Livada, maď. Sárköz

Varga (2008) uvádí soustavně počet cca 20 Slováků v letech 1880–1930, se záhadným nárůstem na 288 v roce 1900. Pravděpodobná souvislost s menším slovenským osídlením v blízkém místě Iojib (16 osob k roku 1890). Podrobně k historii a úplné asimilaci obyvatelstva během 20. století viz kniha Dancu (1997).

Moişeni, maď. Mózesfalu

Varga (2008) uvádí 7–20 Slováků v letech 1880-1910; pravděpodobná souvislost s blízkým větším osídlením Huta Certeaza.

Negreşti-Oaş, maď. Avasfelsőfalu

Varga (2008) uvádí 32–80 Slováků v letech 1910–1941. Více k tomuto osídlení viz v pracích Hamáš (1974) a Dancu (1997).

Piatra, maď. Ferencvölgye

Varga (2008) uvádí 11 Slováků k roku 1880, dále pouze jednotky.
varga - 11 k 1880, dál už jen jednotky

Pietroasa, maď. Vasaskőfalva

Varga (2008) uvádí 12 Slováků k roku 1880, dále pouze jednotky.

Ruscova, maď. Visóoroszi

Varga (2008) uvádí 43 slovenských obyvatel k roku 1910, při ostatních sčítáních nic.

Sanislău, maď. Szaniszló

Varga (2008) uvádí 20 Slováků k roku 1880, dále pouze jednotky.

Săpânţa, maď. Szaplonca

Varga (2008) uvádí klesající počet z 54 na 10 Slováků mezi lety 1890–1910, dále jen minimum.

Satu Mare, maď. Szatmárnémeti

Varga (2008) uvádí 27–104 slovenských obyvatel v letech 1880–1941; pravděpodobně městské služebnictvo apod.?

Sighetu Marmăţiei, maď. Máramarossziget

Varga (2008) uvádí 5–44 slovenských obyvatel v letech 1880–1941.

Šimian, maď. Érsemjén

Varga (2008) uvádí 16 Slováků k roku 1880, později minimum.

Socond, maď. Nagyszokond

Varga (2008) uvádí 19 Slováků k roku 1941, jindy pouze minimum.

Şoimuş, maď. Szilágysolymos

Varga (2008) uvádí 46 Slováků k roku 1880, později jen minimum.

Tămaşda, maď. Tamáshida

Varga (2008) uvádí 12–19 Slováků v letech 1880-1890, později jen minimum.

Tărian, maď. Köröstarján

Varga (2008) uvádí 10 Slováků k roku 1880, jindy pouze jednotky.

Tarna Mare, maď. Nagytarna

Osídlení ukrajinského či rusínského původu; obyvatelstvo roku 1947 deklarovalo slovenskou národnost a reemigrovalo do ČSR. Podrobněji viz Hamáš (1974), Dancu (1997), Daniel (2009, s. 37).

Tinca, maď. Tenke

Varga (2008) uvádí 13 Slováků k roku 1880 a 13 k roku 1930, mezi tím pouze jednotky. Souvisí zřejmě též jednotky slovenských obyvatel v blízkém Girişu Negru (Feketegyörös).

Tiream, maď. Mezőterem

Varga (2008) uvádí 22 Slováků k roku 1880, později jen jednotky.

Tur, maď. Túrvékonya

Varga (2008) uvádí 6–48 slovenských obyvatel v letech 1890–1941, zřejmě souvislost s obyvatelstvem blízkého Negrești.

Valea lui Mihai, maď. Ermihályfalva

Varga (2008) uvádí 1–14 Slováků v letech 1880–1930.

Příloha A

Pracovní mapa méně známých a v běžných mapách nezaznačených slovenských lokalit, osad a místních částí v Sedmihradském Rudohoří. Zakreslené polohy jsou někdy pouze orientační, dedukované jen z textových informací.

<https://mapy.cz/s/2Cd7l>

Použitá literatura a další zdroje

Benedek, Grigore (1983). *Slovenské nárečia v stoliciach Salaj a Bihor*. Matica slovenská.

Čukan, Jaroslav, a kol. (2006): *Spôsob života a kultúra Slovákov v Bihore. Borumlaka – Varzaľ*. Ivan Krasko, Nitra – Nadlak.

Dancu, Paul (1997). *Kolonizovanie Slovákov do Satmárskej, Ugočskej a Marmarošskej župy v 18. a začiatkom 19. storočia*. Nadlak, Vydavateľstvo kultúrnej a vedeckej spoločnosti Ivana Krasku.

Daniel, Jan (2009). *Slovenská menšina v Rumunsku*. Diplomová práce, Olomouc.

Granatier, Anton; Třešňák, Ladislav (1930b). *Slováci v rumunském Rudohoří*. Zpráva A. G. a L. T. o situaci Slováků v Rumunsku a to v Nadlacu a v

sedmohradskom Rudohorí. Strojopis, 36 s., uloženo v archivu Náprstkova muzea v Praze, sign. Kr-Rum, A2.

Granatier, Anton; Třešňák, Ladislav (1935). *Slováci v Rumunsku*. Zpráva o návšteve A. G. a L. T. v júni 1935. Strojopis, 23 s., uloženo v archivu Náprstkova muzea v Praze, sign. Kr-Rum, A3.

Hamáš, Ľudovít (1974): Z dejín Slovákov v Rumunskej socialistickej republike /Slovenské obce v Sedmohradsku – Rudohorí/, *Slováci v zahraničí* 2, Martin, s. 107–129.

Javor, Pavol (1985). Podiel Slovákov na rozvoji sklárskej výroby v Bihore. *Slováci v zahraničí*, 11, Martin, s. 162–183.

Javor, Pavol; Javorová, Gabriela (1989). Naše cesty viedly ku krajanom. *Slováci v zahraničí*, 15, s. 124–139.

Kapusniak, Ján (1997). *Bodonoš: po stopách svojich predkov*. Ed. Ondrej Štefanko. Vydavateľstvo Kultúrnej a vedeckej spoločnosti Ivana Krasku, Nadlak.

Krátký, Čestmír (1956): *Lidové písně slovenských reemigrantů z Rumunska*. Diplomová práca FF UK, Praha, uloženo v archivu Etnologického ústavu AV ČR.

Kučák, Filip (1946). Záznam (17. 9. 1946). Strojopisná zpráva, 2 s., uloženo v Národním archivu ČR, fond MPSP-Repatriace, karton 670.

Mapire.eu (internetový portál historických map habsburské monarchie), mapa Military Survey of Hungary 1941. K 5. 5. 2018 dostupné z <http://mapire.eu>.

Michalčáková, Eva (1981). Vnútroňná kolonizácia sedmohradského Rudohoria slovenským obyvateľstvom (1835–1918). *Slováci v zahraničí*, 7, s. 176-183.

Ocelák, Radek (2017): Počátky slovenského osídlení v bihorskó-salajské oblasti Rumunská: osídlení vrchů (Stará Huta, Gemelčička, Nová Huta, Židáreň, Sočet). Dostupné z <http://ocelak.cz>

Rončák, Gejza (2005). *Svadba bihorských Slovákov*. Vydavateľstvo Ivan Krasko, Nadlak.

Schematismus venerabilis cleri dioecesis Magno-Varadinensis latini ritus pro anno MDCCC... – ročenka římskokatolícké diecézy Oradea, ročníky 1853, 1855, 1857, 1859, 1862, 1864, 1896.

- historicky orientovaný ročník 1896 vydán v reprintu jako: *Schematismus venerabilis cleri dioecesis Magno-Varadinensis latinorum*, Nagyvárad Római Katolikus Püspökség, Oradea, 2010.

Svetoň, Ján (1943). *Slováci v europskom zahraničí*. Slovenská akadémia ved a umení, Bratislava.

Strejček, Karel (1938): *Průvodce po čs. zahraničí*, Praha 1938, 120 s.

Štědronský, František (1949). *Zpráva o situaci Čechů a Slováků v Rumunsku a o provedení přesídlovací akce*. Čs. přesídlovací komise v Rumunsku, Oradea 17.12.1949, strojopis, 58 s., uloženo v archivu Náprstkova muzea, sign. Kr-Rum, A7.

Urban, R. [Roman] (1930). *Čechoslováci v Rumunsku*. Bukurešť.

- Nově vydáno jako: Urban, R. (2005). *Češi a Slováci v Rumunsku*. Vydavateľstvo Ivan Krasko, Nadlak.

Vaňko, Peter (1946). [Zpráva z návštěvy obcí v září 1946]. Rukopis, 12 s., uloženo v Národním archivu ČR, fond MPSP-Repatriace, karton 670.

Varga, E. Árpád (2008). *Bihar/Szilágy/Szatmár/Máramaros megye településeinek etnikai (anyanyelvi/nemzetiségi) adatai*. Dne 24. 8. 2017 dostupné z: www.kia.hu/konyvtar/erdely/erd2002.htm

Římskokatolické matriky příslušných farností.

Materiály Československé přesídlovací komise v Oradea, uloženo v Národním archivu ČR, fond MPSP-Repatriace.